

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯСТЕФАНИКА

Факультет філології

Кафедраслов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна (діалектологічно-етнографічна)
практика

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Польська мова і література та англійська мова»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація(занаявності) В11.033 Слов'янські мови та література
(переклад включно), перша - польська

Галузь знань **В** Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри слов'янських мов
Протокол №1 від “27” серпня 2025 р.

м.Івано-Франківськ–2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Навчальна (діалектологічно-етнографічна) практика
Викладач (-і)	канд. філолог. наук, доцент Лазарович О.М.
E-mail викладача(-ів)	olha.lazarovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	90 годин/3.0 кредитів ECTS
Консультації	Консультації проводяться за графіком кафедри слов'янських мов

2. Анотація до навчальної дисципліни

На лекціях та практичних заняттях з польської діалектології увага зосереджувалася на фонетичних, граматичних та лексичних особливостях польських діалектів, аналізувалися порівнювалися діалектні тексти з різних регіонів. Навчальна (діалектологічно-етнографічна) практика передбачає ознайомлення з територіальними особливостями польської мови на польськими говірками на території Польщі або західної України, де компактно проживають польські мовні спільноти. Важливим під час діалектологічно-етнографічної практики є: формування умінь і навичок з аналізувати й описувати мовний матеріал; розширення лінгвістичних та культурологічних знань студентів.

При вивченні польської культури, історії, мови, етнографії особливу увагу потрібно звертати на специфіку культурних окраїн. Тому організація і проведення навчальної практики є дуже важливим. Історично зумовленим слід вважати і те, що поляки в Україні були неоднорідними у соціально-етнічному плані, у межах українського етнічного масиву сформувалися найбільш чисельні польські етнорелігійні громади. Особливою культурою можна вважати культуру етнічних поляків та лемків, які локально проживають на території західної України.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з територіальною диференціацією польської мови, тими діалектними явищами, які потрібні для більш глибокого розуміння теоретично-наукових основ літературної польської мови та її історії; набуття практичних умінь та навичок, пов'язаних із збиранням діалектологічного, етнографічного та соціолінгвістичного матеріалу, його систематизацією, аналізом, класифікацією та лінгвістичною інтерпретацією; вивчення традицій, звичаїв, побуту та культури мешканців досліджуваної місцевості; вивчення мовних біографій польськомовного населення в окремих регіонах; оволодіння основними методами і прийомами дослідження та отримання наукової інформації

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ПК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології та перекладу (лінгвістики, літературознавства, фольклористики та літературного краєзнавства) у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії польської мови та англійської мови.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди польської мови та англійської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати польську, англійську мови в усній і письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської, англійської мови і польської та світової літератур, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди польської мови та англійської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами під час розв'язання складних проблем у професійній діяльності в галузі польської, англійської та української філології та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 20. Дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття			Загальна кількість годин
			90
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
4	В11 Філологія	2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин	
	практичні	самостійна робота
I. Організація практики. Настановча нарада, на якій студенти ознайомлюються з конкретними завданнями на час практики, з програмою практики, із змістом і формою звітності за практику		2
II. Основна частина. 1. Ознайомлення з місцевістю та складання паспорта населеного пункту: назва населеного пункту (офіційна, неофіційна), етимологія назви, район, область; дата заснування; історія заселення (дозаселення); відда-леність від адміністративного центру, залізниці, автостради; наявність школи, костелу, церкви, промислових підприємств, культурних закладів; кількість мешканців, їх рід занять, вікова та національна характеристика; до якого наріччя належить		4
2. Вибір інформаторів, їх характеристика: вік, стать, освіта, рід занять. Оповідач повинен також бути знавцем матеріальної і духовної культури своєї місцевості. Інформатори повинні бути корінними мешканцями населеного пункту, народженими від корінних жителів; такими, що не залишали		4
3. Опитування інформаторів за спеціально розробленим питальником (відповідно до методичних рекомендацій). Збір та запис текстів на аудіоносії. Запис текстів з аудіоносіїв на папір за допомогою напівфонетичної транскрипції та їх аналіз за схемою		20
4. Ознайомлення з матеріальною та духовною культурою: а) поняття матеріальної та культурної спадщини. Матеріальна культура. Поселення та житло. Інтер'єр та його елементи. Господарський двір. Народний одяг. Їжа та харчування. Землеробство, скотарство, рибальство, мисливство та інше; б) духовна культура. Громадський побут і звичаї. Сім'я і родинні звичаї. Обрядовість. Народна медицина і народні методи лікування. Фітотерапія. Аналіз зібраного матеріалу		20

5. Мовні біографії мешканців. Індикатор адаптації населення до змін соціально-культурних та історичних реалій. Поняття мовного портрету мешканців прикордонних регіонів. Сучасні напрямки соціолінгвістичних досліджень Івано-Франківщини. Аналіз зібраного матеріалу		20
6. Перенесення матеріалу з аудіо носіїв на папір. При необхідності, студенти можуть звернутися до мультимедійного путівника з польської діалектології, де можна почерпнути зразки аудіо записів за допомогою напівфонетичної транскрипції. Див. <i>Dialekty i gwary polskie. Kompendium internetowe pod red. Haliny Karaś</i> . Режим доступу: http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php		12
7. Підготовка звітної документації		4
III. Підведення підсумків практики		4
	Разом годин за семестр	90

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання здійснюється на основі: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Рекомендацій щодо оформлення звіту та критеріїв оцінювання науково-дослідної практики. Система оцінювання практики відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті та описані в Методичних рекомендаціях, Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою на 100-бальній системі.</p> <p>Загальні 100 балів включають:</p> <p>30 балів – аудіо матеріали та їх запис напівфонетичною транскрипцією;</p> <p>10 балів – письмовий звіт;</p> <p>20 балів – фотографії та ілюстративний матеріал, що засвідчує р студента;</p> <p>20 балів – паспорт населеного пункту, опис матеріальної та духовної кул польськомовної громади;</p> <p>20 балів – аналіз мовних біографій мешканців досліджуваного населеного пункту</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою практики форм роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю – 50 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Академічна доброчесність</p>	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. 4. Положення про запобігання академічному плагіату. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Відвідування занять</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника». Ознайомитися з положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p> <p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Ознайомитися із положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Dialekty i gwary polskie. Kompendium internetowe pod red. Haliny Karaś. Warszawa, 2010. Режим доступу: <http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php>
2. Лазарович О.М. Діалектологічно-етнографічна практика. Програма та методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2025.
3. Łazarowycz O. Specyfika nauczania dialektologii na polonistyce w Iwano-Frankiwsku w perspektywie glottodydaktycznej. W.: Poradnik Językowy. Warszawa. Nr 10(819). 2024. S. 107-119.
4. Pelechata O. Kształcenie kompetencji akademickich w zakresie prowadzenia projektów badawczych) na przykładzie programów praktyk dla studentów polonistyki Uniwersytetu

Przykarpackiego. W.: Poradnik Językowy. Warszawa. Nr 10(819). 2024. S. 96-106.

Викладач Ольга ЛАЗАРОВИЧ